

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

ПОЛОЖЕННЯ
про заходи щодо підтримки академічної доброчесності
в Київському національному університеті
будівництва і архітектури

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою КНУБА

Протокол № __ від ____ _____ 2020 р.

Набуває чинності згідно з наказом ректора
№ 180 від «21» квітня 2020 р.

Київ 2020

ЗМІСТ

	Стор.
1 Загальні положення	3
2 Основні терміни	3
3 Заходи щодо дотримання академічної доброчесності	7
4 Критерії оцінки оригінальності творів	13
5 Академічна відповідальність	14
6 Заходи щодо виявлення і попередження плагіату (компіляції) у творах на етапі їх розгляду	16
7 Розгляд факту плагіату та застосування дисциплінарних стягнень	20
8 Порядок подання та розгляду апеляційних скарг	22
9 Технічне забезпечення перевірки на плагіат	24

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про заходи щодо підтримки академічної доброчесності (далі – Положення) розроблено у відповідності до Закону України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 року; Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 року; Закону України «Про авторське право і суміжні права» № 3792-12 від 05.12.2012 року; Цивільного Кодексу України № 435-IV від 16.01.2003 року, інших нормативно-правових актів та Статуту Київського національного університету будівництва і архітектури (далі – Університет) з метою дотримання високого професійного рівня в освітній, науковій діяльності Університету, запобігання порушенню академічної доброчесності, формування сприятливого академічного середовища для забезпечення ефективної організації освітнього процесу.

1.2. Положення спрямоване на формування академічної доброчесності та поваги до інтелектуальних надбань як невід’ємної умови забезпечення якості освітнього та наукового процесу Університету.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ

2.1. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні.

«**Академічна доброчесність**» — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

«**Автор**» – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір (відповідно до Закону України "Про авторське право і суміжні права").

«**Твір**» – об’єкт інтелектуальної власності створений в результаті наукової або навчально-методичної діяльності конкретної фізичної особи

або групи осіб (співавторство) у вигляді інформації, що представлена на паперовому носії або офіційно оприлюднена в електронному вигляді.

До творів відносяться наступні результати наукової та навчально-методичної діяльності: монографії, підручники, навчальні посібники, статті, тези, препринти, автореферати і рукописи дисертаційних робіт, магістерські та курсові роботи, курсові проекти, твори образотворчого мистецтва (скульптура, картина, малюнок, гравюра, літографія), твори архітектури (креслення, ескізи, моделі), містобудування і садово-паркового мистецтва, комп'ютерні програми, фотографії, ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності, реферати тощо.

«Плагіат» - згідно ст. 50 Закону України "Про авторське право і суміжні права" від 11.07.2001 №2627 III визначається термін: оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

«Плагіат академічний» - згідно Закону України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII визначається термін: – навмисне відтворення в письмовій формі чужого тексту, опублікованого на паперовому або електронному носії, повністю або частково, під своїм іменем без посилання на автора».

Різновиди плагіату:

- видання виконаної роботи іншого автора за свою без внесення в неї жодних змін та належного оформлення цитування;
- копіювання значної частини чужої роботи в свою без внесення в запозичене жодних змін та належного оформлення цитування;
- представлення суміші власних та запозичених аргументів без належного цитування;

– внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування;

– парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Її сутність полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці, збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет;

– використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на автора;

– подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

– компіляція – створення значного масиву тексту шляхом копіювання із різних джерел без внесення в нього правок, посилань на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

2.2. Без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається:

– використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, в тому числі цитування статей з технічних збірок наукових праць, газет і журналів у формі оглядів преси, якщо воно зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включаються;

– використання технічних, літературних і художніх творів в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, роботах навчального характеру;

– відтворення у пресі, публічне виконання чи публічне сповіщення попередньо опублікованих у газетах або журналах статей з поточних технічних, економічних, політичних, релігійних та соціальних питань чи публічно сповіщених творів такого ж самого характеру у випадках, коли право на таке відтворення, публічне сповіщення або інше публічне повідомлення спеціально не заборонено автором;

– відтворення у каталогах творів, виставлених на доступних публіці виставках, аукціонах, ярмарках або у колекціях для висвітлення зазначених заходів, без використання цих каталогів у комерційних цілях.

Академічний плагіат треба відрізнити від помилок цитування. Найбільш типовими помилками є:

– відсутність лапок при використанні текстових фрагментів, що запозичені з інших джерел, за наявності коректного посилання на автора;

– посилання на інших авторів;

– неправильне оформлення посилання, що ускладнює пошук автора.

2.3 «Самоплагіат» – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Головними причинами виокремлення самоплагіату як виду порушень академічного плагіату є те, що він:

– знижує довіру суспільства до науки у цілому, а також до наукових результатів окремих осіб та інституцій;

– призводить до отримання необґрунтованих переваг за фактично невиконану роботу; ці переваги можуть полягати в отриманні

додаткового фінансування на проведення досліджень, що фактично не виконувалися, тощо;

- може порушувати авторські та суміжні права інших фізичних і юридичних осіб, зокрема, видавців та співавторів.

Типовими прикладами самоплагіату є

- дуплікація публікацій — публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт, як нових наукових робіт;

- дублювання наукових результатів — публікація одних і тих самих наукових результатів, в різних статтях, монографіях, інших наукових працях, як нових результатів, які публікуються вперше;

- подання у звітах з виконання наукових проектів результатів, що містилися у попередніх роботах, як отриманих при виконанні відповідного проекту;

- агрегування чи доповнення даних — суміщення старих і нових даних без їх чіткої ідентифікації з відповідними посиланнями на попередні публікації;

- дезагрегування даних — публікація частини раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію;

- повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

3. ЗАХОДИ ЩОДО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Відповідно до ч. 2 ст. 42 Закону України «Про освіту», дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей відповідно до ДСТУ 8302:2015

«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

3.2. В українських умовах навчання здобувачів освіти належному письму має починатися із запобігання прямого академічного плагіату в їх письмових роботах.

Для цього викладачам варто опанувати, зокрема, такі компетентності:

- розуміти спільне і відмінне між поняттями «плагіат» (стаття 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права») і «академічний плагіат» (стаття 42 Закону України «Про освіту»): закон про авторське право захищає форму твору (перефразування тексту може бути розцінене як оригінальний твір, відсутність плагіату), тоді як ключове у понятті «академічний плагіат» – відтворення наукових (творчих) результатів інших осіб без належного посилання, і перефразування тексту без посилання на джерело є різновидом академічного плагіату;

- розуміти, що академічний плагіат — це феномен, інтерпретація якого залежить від академічних традицій та культурного контексту. Крім того, існує чимало пограничних випадків, які можна розцінювати і як академічний плагіат, і як його відсутність (зокрема, такою ситуацією можуть бути помилки в посиланнях на джерела). Для уникнення таких випадків у викладанні сьогодні необхідно орієнтуватися на впровадження

мінімальної рамки тлумачення змісту академічного плагіату відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»;

- знати про основні причини академічного плагіату здобувачів освіти;

- знати про освітні потреби здобувачів освіти та про їх уявлення щодо академічного плагіату;

- уміти планувати і проводити навчальні заходи, які ефективно допомагають здобувачам освіти уникати плагіату (наприклад, передбачати опрацювання здобувачами освіти унікальних даних; давати завдання на опрацювання джерел із високим ступенем деталізації того, які джерела необхідно вивчити і як саме ними скористатися);

- знати, як складати завдання й екзаменаційні білети, щоб завдання не орієнтували здобувачів освіти плагіатити (зокрема, застосовувати у формулюванні завдань дієслова з вищих щаблів таксономії Блума; завдань, що допускають використання будь-яких джерел і перевіряють розуміння матеріалу і здатність використовувати інформацію для вирішення конкретних завдань);

- уміти виявляти випадки плагіату в текстах здобувачів освіти.

3.3. З метою формування на першому році навчання здобувачів освітнього рівня бакалавра, магістра, доктора філософії запроваджуються дисципліни з академічної доброчесності та академічного письма, з вивчення вимог до написання письмових робіт та акценту на принципи самостійності роботи над письмовими завданнями різних видів, коректного використання інформації з інших джерел та уникнення плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Результатами навчання здобувачів принципам академічної доброчесності та академічного письма є здатність:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно посилалися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до цих;
- оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності.

Для якісного академічного письма здобувачі освіти мають опанувати знання й навички:

- шукати, обирати й оцінювати якість джерел;
- робити нотатки, завжди вказуючи джерело;
- виділяти головні думки в тексті;
- підсумовувати текст та ідеї;
- перефразовувати чужі думки своїми словами стисло, детально, без зміни змісту цих думок;
- правильно описувати посилання на джерело;
- правильно цитувати;
- знати про форми академічного плагіату і про шляхи запобігання йому;
- формулювати і чітко висловлювати власні думки;
- знати структуру академічного тексту;
- вміти виокремити текст цитат у власному тексті;
- володіти іноземними мовами, передусім англійською.

Головними питаннями навчання з питань академічної доброчесності мають бути:

- поняття академічної доброчесності та переваги доброчесної поведінки;

- основні та деталізовані види порушень академічної доброчесності, способи їх ідентифікації, розмежування суперечливих випадків;

- інструменти та процедури перевірки академічних творів на плагіат, способи виявлення інших порушень академічної доброчесності;

- методи навчання здобувачів освіти академічній доброчесності;

- інструменти та способи мотивування здобувачів освіти до доброчесної поведінки;

- норми законодавства, вимоги внутрішніх нормативних документів з питань академічної доброчесності, визначені закладом вищої освіти методи запобігання порушенням, види академічної відповідальності та процедури розгляду справ про порушення академічної доброчесності;

- вивчення та впровадження практик провідних університетів світу із забезпечення академічної доброчесності;

- правила академічного письма та методи навчання здобувачів освіти академічному письму у застосуванні до конкретних навчальних дисциплін;

- створення і використання ефективних методів об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

3.4. У тих навчальних дисциплінах, які передбачають виконання здобувачами освіти письмових аналітичних робіт (курсівих робіт, написання есеїв тощо), варто виділити окремий час на викладання основ академічного письма і ретельне пояснення детальних вимог до передбаченої письмової роботи. Слід опиратися на такі засади та застосовувати такі інструменти:

- пояснювати пов'язані із письмовим завданням вимоги, а також сутність, особливості та причини неприпустимості академічного плагіату якомога раніше, на початку кожної дисципліни;

- пояснювати

- цінність набуття нових знань, академічні норми, яких необхідно дотримуватися, чому вони важливі, що таке академічна доброчесність, які її цінності, чому вона слугує, як здобувачі освіти своїми діями можуть долучитися до її розбудови;
- надавати здобувачам освіти зрозумілу інформацію про правила академічного письма;
- прописувати у робочій програмі дисципліни політику щодо академічного плагіату;
- формулювати завдання в такий спосіб, аби їх не можна було сплагіатити (аналітичне, а не відтворювальне формулювання завдання; висока конкретизованість завдання; опрацювання конкретних джерел і даних);
- переконуватися, що вимоги до завдання і критерії його оцінювання було пояснено належним чином. Вимоги до письмових робіт (обсяг, стиль цитування, допустима кількість цитат, правила оформлення та ін.) мають бути чітко прописані у методичних матеріалах;
- розробляти нестандартні, творчі завдання, оновлювати їх щорічно;
- давати здобувачам приклади готових робіт;
- обговорювати зі здобувачами приклади якісного та неякісного академічного письма;
- упродовж роботи здобувача над текстом проводити щонайменше одну проміжну перевірку чорнового варіанту письмової роботи, надавати відгук і рекомендації, або структурувати виконання роботи у часі із проміжними перевірками кожного етапу її підготовки;
- здобувачі освіти можуть рецензувати роботи один одного: надавати їм для цього критерії оцінки.

3.5. При виконанні здобувачами індивідуальних письмових робіт з навчальних дисциплін, рекомендується включити до титульної сторінки декларацію такого змісту:

«Я як студент(ка) (аспірант(ка)) КНУБА розумію і підтримую політику закладу із академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело».

_____ (підпис та прізвище здобувача)

3.6. На початковому етапі навчання здобувачів освітнього рівня «магістр», освітньо-наукового рівня «доктор філософії» та наукового рівня «доктор наук» заходи здійснюються відповідно кафедрами, науковими міжкафедральними семінарами та експертними комісіями університету.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ОРИГІНАЛЬНОСТІ ТВОРІВ

4.1. У системі запобігання академічного плагіату, у якості критерію оригінальності творів, використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманий за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат і зменшений на відсоток правомірних запозичень.

4.2. Виявлені у тексті твору запозичення вважаються правомірними, якщо вони є:

- власними назвами;
- індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, у т.ч. найменуваннями установ, назвами праць, які досліджувалися у творі, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.;
- усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- належним чином оформлені цитування;

– самоцитуванням – фрагментами тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним у інших творах.

4.3. Для творів (див. п. 2.1) наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти університету за прийнятний рівень плагіату слід вважати 30% співпадіння (крім дисертацій та наукових статей) з об'єму твору. Допускається збільшення відсотків плагіату, якщо це передбачено умовами створення твору. Наприклад, виконання графічних, розрахункових, розрахунково-графічних творів, курсових робіт та проектів, що передбачені навчальною програмою, можуть використовувати типові текстові та графічні матеріали відповідно до методики навчання зі спеціальностей та спеціалізацій.

5. АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

5.1. Відповідно до частини 5 статті 42 Закону України «Про освіту», до основних видів академічної відповідальності науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників належать:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присудженні або позбавлення присудженого педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади

5.2. Згідно із частиною 6 статті 42 Законом України «Про освіту» до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо);
- повідомлення батькам чи іншим особам (фізичним або юридичним), які здійснюють оплату за навчання;
- внесення до реєстру порушників академічної доброчесності.

5.3. Додатково до визначених законом видів академічної відповідальності може застосовуватись:

- усне зауваження від викладача або уповноваженого представника адміністрації (керівника кафедри, факультету тощо);
- попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;
- скерування на додаткове навчання з питань академічної доброчесності;
- повторне виконання завдання;
- зниження оцінки за виконання завдання;
- внесення постійного чи тимчасового запису до реєстру порушень академічної доброчесності (цей запис може бути доступний потенційним роботодавцям, закладам вищої освіти при прийомі на навчання або на роботу, а також в інших визначених внутрішніми регуляторними документами випадках);
- усне чи письмове повідомлення юридичної або фізичної особи, яка здійснює оплату за навчання, про факт порушення;

- виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу;
- позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених закладом вищої освіти;
- позбавлення права голосу у колегіальних органах управління закладу вищої освіти або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування наукових досліджень, стипендій, грантів тощо;
- відрахування чи звільнення.

6. ЗАХОДИ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ І ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПЛАГІАТУ (КОМПІЛЯЦІЇ) У ТВОРАХ НА ЕТАПІ ЇХ РОЗГЛЯДУ

6.1. Первинну перевірку на наявність ознак академічного плагіату атестаційних робіт здобувачів здійснюють відповідальні члени Експертної комісії з виявлення та запобігання академічного плагіату в КНУБА, склад якої затверджується наказом ректора.

Перевірку на наявність ознак академічного плагіату навчально-методичних видань науково-педагогічних працівників КНУБА здійснюють члени Експертної комісії з контролю якості друкованої навчальної продукції КНУБА, склад якої затверджується наказом ректора.

Перевірку на наявність ознак академічного плагіату дисертацій здобувачів наукових ступенів здійснюють члени науково-координаційного центру щодо одержання наукових ступенів та вчених звань в КНУБА, склад якого затверджується наказом ректора.

Перевірка виконується з використанням спеціального програмного забезпечення на основі договорів з організаціями-розробниками.

6.2. Матеріали бакалаврських, магістерських та дисертаційних робіт повинні обговорюватися на засіданнях кафедр та міжкафедральних

семінарах для запобігання дублювання їх назв та визначення їх відповідності напрямку наукових досліджень кафедри паспортам спеціальностей.

Випускові кафедри КНУБА мають надавати здобувачам методичні рекомендації до написання магістерських і бакалаврських атестаційних робіт. Такі рекомендації можуть містити вимоги і поради до:

- структури роботи;
- оформлення роботи;
- вибору і формулювання проблематики та завдань дослідження;
- пошуку джерел та літератури;
- вибору методик дослідження;
- виконання практичної (експериментальної, розрахункової, аналітичної та ін.) частини роботи та забезпечення достовірності отриманих результатів;
- оформлення посилань на запозичену з використаних джерел та літератури інформацію.

6.3. Матеріали магістерської та дисертаційної роботи, що плануються (анотації, публікації) слід перевіряти тестуванням з використанням спеціальних комп'ютерних програм для виявлення плагіату, з використанням спеціально створених електронних архівів, роздрукуванням результатів комп'ютерного тестування з зазначенням дати проведення заходу.

6.4. У протоколах засідання кафедри (стосується матеріалів магістерських та дисертаційних робіт) слід відзначати про відсутність чи наявність ознак плагіату, робити відмітки на творах здобувачів про відсутність академічного плагіату з посиланням на номер та дату протоколу.

6.5. При плануванні магістерської або дисертаційної роботи для запобігання дублювання тематики роботи, виявлення чітких ознак

наявності наукової новизни та практичного значення роботи слід проводити обговорення матеріалів на засіданні кафедри, вченої ради факультету або університету.

6.6. Попередній розгляд дисертацій здійснюється спеціалізованими вченими радами при університеті, які приймають дисертації за наявності документів, зазначених у переліку «Положення про спеціалізовану вчену раду» наказ МОН України від 14.09.2011 №1059.

6.7. Для попереднього розгляду дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради створюється комісія (не менше трьох осіб фахівців за профілем дисертації) з членів ради, що готує висновок про науковий рівень дисертації, відповідність її профілю ради, про кількість і обсяг публікацій та про повноту опублікованих матеріалів дисертації, наявність або відсутність ознак академічного плагіату, а також пропозиції щодо призначення офіційних опонентів.

Технічну перевірку на наявність академічного плагіату із застосуванням спеціальних програмних засобів, виконує фахівець науково-координаційного центру щодо одержання наукових ступенів та вчених звань в КНУБА, склад якого затверджується наказом ректора. За результатом перевірки дисертації на наявність академічного плагіату здобувачу видається довідка. Повний звіт про перевірку направляється у електронному вигляді на адресу спеціалізованої вченої ради для детального аналізу виявлених співпадінь.

Спецради можуть вживати додаткові заходи із виявлення можливого академічного плагіату в тексті дисертаційної роботи:

- призначення спецрадою або закладом вищої освіти (науковою установою) особи або осіб, відповідальних за перевірку дисертаційного дослідження на академічний плагіат;
- навчання членів спеціалізованої вченої ради сутності, видам академічного плагіату, способам його виявлення;

– проговорювання із задіяними у процедурі оцінки дисертаційного дослідження фахівцями необхідності відповідально ставитися до перевірки робіт на академічний плагіат;

– використання спеціалізованого програмного забезпечення для перевірки роботи на прямі текстові запозичення із відкритих інтернет-джерел та електронних репозитаріїв (архівів) із обмеженим доступом, із обов'язковим експертним аналізом повного звіту програми.

– якщо доступ до такого програмного забезпечення відсутній, експерт може вручну перевірити ключові фрагменти тексту на запозичення за допомогою Інтернет-пошуку за цими фрагментами та/або за ключовими словами;

– призначення рецензентом або офіційним опонентом фахівця за темою дисертації, який добре обізнаний із літературою за цією темою і найчастіше зможе помітити некоректні запозичення із знайомої йому літератури;

– при вивченні тексту дисертації варто звертати увагу на фрагменти, написані у дещо недоладному стилі, які можуть бути ручним або машинним перекладом із поширених іноземних мов (російська, англійська, німецька); ці фрагменти можна перевірити через Інтернет-пошук по «зворотних перекладах» відповідних словосполучень і частин тексту;

– ще одна ознака можливого академічного плагіату — різні фрагменти тексту написані в різному стилі. Втім, тут варто враховувати ймовірність написання різних частин тексту на різних етапах підготовки дисертації, коли з часом стиль академічного письма у людини змінюється.

7. РОЗГЛЯД ФАКТУ ПЛАГІАТУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЯГНЕНЬ

7.1. Особа, яку звинувачують, повинна мати всю необхідну інформацію стосовно того, у чому саме і на яких підставах її звинувачують. Їй має бути забезпечено можливість участі на всіх етапах розгляду справи, а також можливість подання апеляції на прийняте рішення у визначеному цим Положенням порядку.

7.2. Науковий керівник (консультант), який виявив академічний плагіат (компіляцію) у творах бакалаврів, магістрів, аспірантів, докторантів попереджає про це автора, а у разі його не згоди – інформує службовою запискою завідувача своєї кафедри.

7.3. Особа, яка виявила академічний плагіат (компіляцію) у творах, що є науковими роботами (монографія, стаття, тези, препринт, дисертація) повідомляє про це службовою запискою проректорів з наукової або з навчально-методичної роботи, в залежності від виду твору.

7.4. Факт академічного плагіату (компіляції) у творах бакалаврів, магістрів, аспірантів, докторантів може бути констатований експертною комісією факультету або університету.

7.5. Виявлення та фіксація двох і більше фактів плагіату (компіляцій) у творах докторантів, аспірантів може бути підставою для виключення з докторантури (аспірантури).

7.6. Виявлення фактів академічного плагіату (компіляцій) серед осіб викладацького складу може бути враховано при подовженні дії контракту.

7.7. Виявлення фактів академічного плагіату (компіляцій) під час проведення кафедрального або міжкафедрального засідання (семінару), експертною комісією факультету або університету – відхиляє планування цієї наукової роботи (дисертації).

7.8. Виявлення академічного плагіату у дисертації (науковій доповіді) за результатами її попереднього розгляду на міжкафедральному

семінарі (засіданні профільних кафедр) та у спеціалізованій вченій раді є підставою для відхилення її офіційного захисту у спеціалізованій вченій раді.

7.9. Виявлення академічного плагіату у дисертації (науковій доповіді) під час її офіційного захисту у спеціалізованій ученій раді є підставою для припинення процедури офіційного захисту у спеціалізованій вченій раді. Згідно п. 6 Закону України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556-VII «Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома. Якщо дисертація (наукова доповідь), в якій виявлено академічний плагіат, була захищена у постійно діючій спеціалізованій вченій раді, науковий керівник (консультант), офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, та голова відповідної спеціалізованої вченої ради позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а заклад вищої освіти (наукова установа) позбавляється акредитації відповідної постійно діючої спеціалізованої вченої ради та права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік. Якщо дисертація (наукова доповідь), в якій виявлено академічний плагіат, була захищена у разовій спеціалізованій вченій раді, науковий керівник, члени цієї ради та офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а заклад вищої освіти (наукова установа) позбавляється права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік.

Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня у разі виявлення академічного плагіату здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти за поданням

Комітету з питань етики у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.»

8. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ АПЕЛЯЦІЙНИХ СКАРГ

8.1. На період перевірки атестаційних робіт студентів на плагіат, розпорядженням по факультетам затверджується склад апеляційних комісій. Апеляційна комісія затверджується для кожної спеціальності (освітньої програми, спеціалізації) окремо. До складу апеляційних комісій включаються:

- члени експертної комісії з питань виявлення та запобігання плагіату в КНУБА (згідно наказу), відповідальних за відповідну спеціальність;
- завідувачі випускових кафедр, на яких виконуються атестаційні роботи;
- декан факультету.

У випадку виявлення вмісту плагіату у атестаційній роботі понад встановлений даним Положенням обсяг, робота, за заявою здобувача на проведення апеляції, розглядається апеляційною комісією.

Заява здобувача подається на ім'я декана факультету у триденний термін з дня перевірки роботи.

Повний текст звіту про перевірку роботи на плагіат надає адміністратор систем перевірки на плагіат.

Апеляційна комісія розглядає роботу здобувача, звіт про перевірку і готує протокол, у якому зазначаються висновки перевірки роботи та рішення про допуск роботи до захисту.

Робота апеляційних комісій планується з першого дня подачі атестаційних робіт для перевірки на плагіат і до останнього дня

проведення захистів у атестаційних екзаменаційних комісіях відповідних спеціальностей (спеціалізацій).

8.2. У випадку незгоди щодо виявленого факту плагіату у науковому чи навчально-методичному творі, автор має право у триденний термін з моменту письмового повідомлення подати письмову апеляційну заяву на ім'я проректора з наукової або навчально-методичної роботи.

8.3. Для розгляду апеляційних заяв за розпорядженням проректора створюється апеляційна комісія із числа викладачів факультету у складі: голова комісії, члени комісії, секретар. Загальний склад – не більше 5 осіб. Персональний склад членів апеляційної комісії факультету формується з найдосвідченіших та авторитетних викладачів кафедр факультету.

8.4. Голова апеляційної комісії проводить засідання у тижневий термін з моменту створення апеляційної комісії. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні. Якщо заявник не з'являється на засідання апеляційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

8.5. У випадку необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації засідання апеляційної комісії може проводитись у кілька етапів з розривом не більше десяти робочих днів.

8.6. Сумніви, що виникають у членів апеляційної комісії, трактуються на користь особи, твір якої розглядається апеляційною комісією.

8.7. За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки, які підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник, який зазначає свою згоду або незгоду з висновками комісії. Висновки комісії затверджуються проректором університету.

8.8. У випадку відсутності апеляційної заяви, апеляційна комісія може бути створена і проводити розгляд питань в межах своєї компетенції

на підставі ініціативи ректора, проректора, декана, завідувача кафедри, ради студентського самоврядування.

8.9. Висновки експертних та апеляційних комісій за напрямами діяльності зберігаються 5 років у відповідних підрозділах (стосовно атестаційних робіт здобувачів освіти– у деканаті, стосовно дисертаційних робіт – у спеціалізованій вченій раді, стосовно навчально-методичних видань – у навчально-методичному відділі).

9. ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ

9.1. Для технічної реалізації перевірки атестаційних робіт здобувачів освітніх та наукових ступенів, навчально-методичних видань університет укладає договори з розробниками програмного забезпечення.

9.2. На сайті університету можуть розміщуватись посилання на сервіси для технічного забезпечення перевірки на наявність плагіату.

Доступ до користування відповідними сервісами мають особи, призначені наказом ректора КНУБА – члени експертних комісій за напрямами діяльності університету.

До основних програмних продуктів, які використовуються для перевірки робіт на наявність плагіату у КНУБА є: StrikePlagiarism.com (ТОВ «Плагіат»), Unicheck.com (ТОВ «Антиплагіат»), Anti-Plagiarism (Хмельницький національний університет).